

Een poëtische dwangbuis

‘Die dubbele punt, daar is het gedicht zelfs beter van geworden’

► De 160 is een gedicht van precies 160 tekens, zo groot als een sms-bericht.

► Sofie Cerutti bedacht het en heeft dichters gevraagd een 160 voor nrc.next te maken.

Door LINEKE NIEBER

AMSTERDAM. Compact, zorgvuldig, persoonlijk, begrensd. Net een gedicht, dacht Sofie Cerutti. Na lang worstelen paste een nauwkeurig geformuleerde boodschap precies in één sms-bericht. Afgelopen maand verschenen ze in nrc.next: de 160. Een gedicht van precies 160 tekens, zo groot als een sms-bericht. Enthousiastelingen noemen het een gouden vondst. Cerutti is verbaasd „dat niemand daar eerder aan heeft gedacht”. „Een poëtische dwangbuis”, noemt Cerutti het concept. Maar geen vervelende. Sterker nog, het dwingt tot experiment. „Nooit eerder maakte ik gedichten. Maar met deze vorm, kon ik gaan schrijven.” Het geeft haar een „esthetische genoeg” om de boodschap precies binnen dat ene bericht over te brengen.

De afgelopen maanden benaderde ze verschillende dichters, met de opdracht een 160 voor de krant te maken. F. Starik, die gedichten voordraagt op eenzame uitvaarten, is gewend in opdracht te werken, en vond het interessant zo’n puzzel voorgelegd te krijgen.

„Een eitje”, concludeert F. Starik nadien. Althans, in vergelijking met een project waaraan hij vorig jaar werkte. Voor de *Floating Poetry Room*, een drijvend kunstwerk bij IJburg, maakte hij een vers op een hek. Het lijkt op een 160, maar dit gedicht moest 760 tekens bevatten, rekening houdend met visuele onderbrekingen en uitsparingen in het hek.

Voor Cerutti sloopte Starik desgevraagd 160 tekens uit een gedicht waarmee hij al langer worstelde. „Dat kwam maar niet af, totdat ik het voor deze opdracht tot de kernmededeling wist terug te brengen.” Er volgde echter een strenge mail van Cerutti. Volgens haar berekeningen was Stariks gedicht te kort, namelijk 159 tekens lang. Een extra leesteken bood tenslotte uitkomst. Starik: „Die dubbele punt, daar is het gedicht zelfs beter van geworden.”

Met Starik zijn meer dichters positief over de 160. De rigide vorm blijkt voor de meeste dichters juist een verrijking. Krijn Peter Hesselink kreeg ingevingen waar hij anders nooit aan had gedacht. Wim Brands vond nogmaals het bewijs voor de lenigheid van poëzie. En Liesbeth Lagemaat had houvast. Want als dichter ben je „een kleine blote wurm, die oeverloos gedachtes en gevoelens laat binnenwaaien. Dan is het best prettig als het in een vorm gestructureerd wordt.”

Ook Leo Vroman vond de beperking die het medium de dichter oplegt aansprekend. „Ik heb geen mobiele telefoon en ben nog niet eerder

onderworpen geweest aan die techniek.” Dit was ‘leuk’. Maar dat wil niet zeggen, dat iedere beperking waardevol is. Want, vindt Vroman, leg je jezelf zomaar een beperking op, door bijvoorbeeld een gedicht in de vorm van een trechter of paraplu te schrijven, dan is dat ‘flauw’, en zonder betekenis. „Die zelfbeperking doet me denken aan iets wat Greshoff mij vertelde. Mensen die van huis naar huis gaan, met een schilderij van een leeuw tussen twee bomen: voor 10 gulden, maar 15 als het met de linkerhand is gedaan.”

Het enthousiasme van veel dichters om een sms-gedicht te schrijven is niet vreemd, vindt Thomas Vaessens, hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Alles wat zich momenteel buiten het papier afspeelt is *boomig*, zegt Vaessens. „Als er ergens rek in zit, dan is het daarbuiten. Poëzie op podia, poëzie op internet.” Alleen moet je een 160 natuurlijk wel per sms versturen, vindt hij. „Haal je het medium weg, en druk je het af in de krant, dan wordt zo’n beperking van 160 tekens een ouderwetse rederijkerstruc.” Nachoem Wijnberg, dichter en econoom, is als enige minder enthousiast over de 160. Het is ‘goed’ en ‘interessant’ als er nieuwe

► Een gedicht in de vorm van een trechter of paraplu is ‘flauw’ ◀

Leo Vroman

vormen worden bedacht. „Ik probeer ze graag uit. Maar de meest nuttige vormen zijn die vormen, die maken dat er in mijn hoofd een bel gaat rinkelen als ik in een vorm ben.” En dat gebeurt niet bij 160 tekens. „Die vorm zit niet in mijn hoofd. Als ik een boodschap schrijf van 120 tekens, heb ik niet het idee dat er iets mist”, zegt Wijnberg. „Die conclusie heb ik voor nrc.next in een 160 gezet, al was het maar om hem per sms te kunnen laten verspreiden.”

F. Starik en Leo Vroman

• Deze week staan er 160’s van vijf verschillende dichters op de Pauzepage van nrc.next.

• Vandaag begint F. Starik. Ook Leo Vroman, de schepper van de vermaarde dichtregel ‘Liever heimwee dan Holland’, heeft een 160 gemaakt.

• De andere makers zijn Liesbeth Lagemaat, Krijn Peter Hesselink en Wim Brands.

► Maak zelf een 160 op de website www.precies160.nl of lees daar al tientallen 160’s van bezoekers aan de site.

Michael Grünlo maakte op de website deze 160. Foto Evelyne Jacq

alle abonnementen op een rij

nrc.next

vast abonnement	betaalperiode	prijzen
nrc.next	kwartaal / halfjaar / jaar, elke werkdag in de ochtend	€ 48 / € 85 / € 159
nrc.next plus	kwartaal / halfjaar / jaar, nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad	€ 67,50 / € 125 / € 239
nrc.next studentenabonnement	maand, elke werkdag in de ochtend. Abonneren via nrc.nl/studenten	€ 7,50
nrc.next plus studentenabonnement	maand, nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad inclusief webabonnement nrc.nl. Abonneren via nrc.nl/studenten	€ 12,50
proefabonnement		
nrc.next proefabonnement	4 weken, elke werkdag in de ochtend	€ 8
nrc.next plus proefabonnement	4 weken, nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad	€ 10